1939
3

1939
Odsek
Sana
izkustvo.
N3

Kyləc Baiseijtova
(SSSR Ordenɒ Qalq artisj)

SAXNADAQƗ CƗNDƗQ

(Θz təçjriвemnen)

Saxnadaqɒ cɒndɒq, zritelge aktərdɒŋ oinɒ arqɒlɒ çetetjndjgj teatr iskusstvosɒnda anɒqtalqan məsele.

Cɒndɒq ne? Saxnadaqɒ cɒndɒq degenjmjz aktərdɒŋ өzjne өzj cɒn berjljp senuj, oinap çyrgen partnərjŋnjŋ jckj çan sɒrɒna tysjnu. Cɒndɒqtɒ senjmnen вөljp aluqa bolmaidɒ. Senjm cɒndɒqtan tuadɒ, вūl ekeujnsjz aktərda ecвjr pereçivania da bolmaqcɒ emes.

Bjz—sovet teatrɒnɒŋ aktərlerjmjz. Bjzdj yiretken, talantɒmɒzdɒ acqan Lenin — Stalin partiasɒnɒŋ bascɒlɒqɒ. — Sotsializm zamanɒnɒŋ ūlɒ mədenietj, qaita tuqan qazaq qalqɒnɒŋ tyrj ūlttɒq, mazmūnɒ sotsialistjk kərkem өnerj.

Bjzdjŋ ideiamɒz, dynie tanuɒmɒz, qoqamdɒq pjkjrjmjz otanɒmɒzdɒ gyldendjrjp, çalpɒ adam balasɒna вахɒttɒ, вai tūrmɒs çasauda qandai вerjk senjmdj bolsa, вjzdjŋ iskusstvoqa cɒn вerjljp jsteujmjz de sondai. Bjzdjŋ saxnadaqɒ өnerjmjzdjŋ cɒndɒqɒnɒŋ kjltj bolcevizm men qarulanqan вūqara qalqtɒŋ çasap çatqan sotsialistjk ūlɒ qūrɒlɒssɒnda, otanɒmɒzdɒ syietjn patriottɒq çan sɒrɒnda, qalq ycjn adal nietpen вelsene aldɒŋqɒ qatarda qɒzmet jsteude. Olai bolsa aktərdɒŋ saxnadaqɒ cɒndɒqɒ, ūlɒ obrazdɒ asqan ceвerljkpen orɒndap cɒqɒnda.

Menjŋ saxnadaqɒ eŋвegjme teatrdɒŋ 5 çɒldɒq merekesjmen qatar on çɒl toladɒ. On çɒl, sotsializm çasap otɒrqan sovet eljnjŋ ekj вes çɒldɒqɒ. Ekj вes çɒldɒqta adam balasɒ tarixɒnda вolmaqan jrj-jrj tавɒstarqa qolɒmɒz çettj, osɒ ekj вes çɒldɒqta eskj dəujrden qalqan qaldɒqtardɒ çoiвp, tapsɒz sotsialistjk qoqam qūrdɒq. Menjŋ aktərljk tvorcestvom eljmjzdjŋ kyndei kərjktj saltanattɒ tūrmɒsqa ie вolumen вjrge çarɒqqa cɒqtɒ. Būl ylken вaxɒttɒlɒq. Būl, çalqɒz men emes, milliondaqan sovet çastarɒnɒŋ вaxɒtɒ.

Baxɒttɒ dəujrdjŋ вaxɒttɒ çasɒ bolu qandai qɒzɒqtɒ, qandai quanɒctɒ. Zūlɒmdɒqtɒŋ sasɒq isj aŋqɒp çatqan facizm eljnjŋ çastarɒ soqɒsta ūu çūtвp ūulanɒp, oq tijp, qansɒrap өljm qūcaqɒnda вombɒ-granattɒŋ oqɒnɒŋ astɒnda çancɒlsa, вjzdjŋ çastar ūlɒ otanɒnɒŋ igjljktj jsjn өner men, вjljm men вasqarɒp, вaxɒttɒ өmjr çasauda. Sonɒŋ вjrj sovet iskusstvosɒnɒŋ ças kadrlarɒ.

Men maqalamnɒŋ atɒn saxnalɒq cɒndɒq dedjm. Būl, aktərden ylken tjlek tjleitjn at. Өitkenj, cɒndɒqtɒŋ maqɒnasɒ tereŋ. Salalɒ taraularɒ mol. Aktər qoqamdɒq өmjrdj qancalɒq cɒn, dūrɒs tysjnse, onɒŋ saxnadaqɒ oinɒ da, cɒn. Өmjrdj dūrɒs вaqlap, çete zertteumen aktər вjljmjn molaitвp, tvorcestvolɒq fantaziasɒn вaiвtadɒ.

Sjzder, aktərdɒŋ saxnadaqɒ oinɒnan ərtyrlj əser alasɒzdar. Quanatɒn çerde quanɒp, rençitjn çerde rençisjzder. Oiɒndɒ kərgennen keijn sjzderdjŋ oilarɒŋɒzda qortɒndɒ вjr pjkjr qaladɒ. Ol qandai pjkjr deseŋ, piesenjŋ ideiasɒnan tuqan çamancɒlɒq bolsa вezdjretjn, çaqsɒlɒq bolsa syisjndjretjn, aktərdɒŋ oinɒ arqɒlɒ çetjlgen pjkjr. Kərucjge ideialar вermegen teatr, teatr emes te, aktər ak-

tər emes. Saxnadaqь cьndьqtьn negjzgj qazьqь sonda.

Cexov pieselerjnjn spektaklderj nesjmen çaqsь edj? Onьn çaqsьlьqь çalqьz qūmarlana qarauda, çьlauda, kylude emes edj. Spektakldjn kyctj əser berjp, kərgennen keijn tyn boib, ertenjne, bjr aidan keijn taqьda kərsem eken degjzjp əmjrden çaqsь tyrde orьn alubnda edj deidj Nemirovic Dancenko (Çastar men əngjme). Vlgjlj ceber aktərlerdjn saxnadaqь cьndьqtь cьn etjp suretteude Cexovtьn spektaklderj siaqtь.

Ərbjr dəujrdjn teatr iskusstvosьn da yzdjk kərjngen talanttarь, cebərlerj bar, ataqtь Ccepkjn, Karanin, Ermolovalardьn salqan jzderj, qaldьrqan mūralarь aktərljk ənerjnde qana emes, oinaqan rəlderjn cebərljkpen berumen qatar qaldьrqan ideialarьnda.

Ideia qaldьru — oinap çyrgen rəldjn ideiasьn kərucjge çetkjzjp, kərucjnjn de oibnda əser qaldьru, — aktər ataulьnьn qolьnan kele bermeidj. Ol, ylken xudoçniktjn, jckj saraibnan qainap cьqqan ne terең sezjm bolmai, obrazdь boibңa emjn-erkjn sjnjrmei, obraz arqьlь piesenj meңgere almaqan qūrqaq cebərljk, spektakl — kezjnde kərucjnj cattandьrqan men, əmjrden kənjldegjdei orьn ala almaidь. Aktərdьn jckj saraibnan qainap cьqqan ətkjr sezjmj ūcqьr qialьnan çalьndь, tartьmdьlьqьnan tuqan cebərljk kərucjge əcpestei əser etjp, onьn əmjrjnen orьn aladь. Naqtь, cьn iskusstvo degenjmjz spektakldь qalqpen bjrge əmjr syrgjzjp, qalqtьn tjlegjn qanaqattandьratьn iskusstvo.

Endj teatr saxnasьndaqь əz təçjribeme keleijn. 1929-çьlь Qazaqьstan memlekettjk teatrьnьn būqanasь qatьp, buьnь pjspegen, tvorcestvolьq çolь aiqьndalmaqan, kərkemdjk sapasь nacar, bjren-saran repertuarь bar kezj edj. Iskusstvo, aktər, reçissorlьq çūmьstьn qazaq teatrь ycjn balalьq caqь edj. Bjzdjn de balalьq caqьmьz edj. Piesenj oqьp cьqqannan keijn ekj kyn jcjnde səzjn çattap, on kyn jcjnde daiarlanьp saxnaqa cьqatьn edjk. Repetitsianь çauьndatьp, çanьbrlatьp temperamentmjzdj əlceusjz çūmsap tarьs-tūrьs ətkjzjp yidj-yijmjzge kete berucj edjk. Būl qal çalqьz qazaq teatrьnьn tarixьnda emes, Evropa, Cьqьs teatrlarьnьn barlьqьnьn basьnan ettj. Bjraqta, sol aktərlerjmjzdjn balalьq caqьndaqь aldьmьzqa qoiqan armannьn ūlь səulesj kərjngendei, teatr kollektivj erteң, byrsj kynj sol armanqa çetetjndjk tjlek, asьqьs ymjt bar edj. Ol ymjttjn Stalindjk dəujrde bolcevik partiasьnьn bascьlьqьmen çyzege asuьnada senjm zor edj. Oqan çettjk. Qaita tuqan qazaq qalqьnьn iskusstvosьna tianaq bolqandai respublikamьzda drama, opera teatrlarьnьn jrgesjn saldьq.

Taqьda sol kezde, teatr esjgjn acpaqan qalqtьn ortasьnan cьqqan, qalq tvorcestvosьnьn masterlerjnen Ərmjrzaqov Elubai, Qoçamqūlov Serke, Quanьcbaev Qalьbek siaqtь talanttardьn baurьnda ondaqan, çibrmalaqan komsomol çastar bar edj. Solardьn kərpcjljgj kəzjr memleketke enbegj sjngen qalq artesj, saxnadaqь cьndьqtьn ceberj bolьp otьr.

Menjn aktərljk çolьmnьn acьlubna memlekettjk qazaq drama teatrьnьn bergen tərbiesj kəp. Onda men aktərljktjn tūnqьc ckolasьnan ettjm. Əmjrdj dūrьs tanьp, dūrьs sezuge, saxnada əzjme-əzjm senjp jsteujme ylken çol actь. Drama, deistvia, pereçivianianь meңgerude aktərljk texnikamdь əsjrdj. Ondaqь oinaqan rəlderjme baqa berjp, çasaqan obrazdarьmdь bjr maqalada bərjn tygel qamtuqa bolmaidь.

Aktərljk tvorcestvomnьn ekjncj beldj kezeңj — opera teatr saxnasьndaqь əmjrjm. Dramadan operaqa tysu əte qibn js, əitkenj ekeujnjn çaqdaib ekj basqa. Dramada aktərdьn aiqьn kərjnetjn qasietj dramalьq deistvia men pereçivania, ərekет çasaudaqь acьqtьqь, manolokterdjn jckj mazmūnьndaqь kərkemdjk sьrdь tolqьndь tyrde bere bjlude bolsa, operada dramalьq deistviamen qatar — muzikanь çete meңgerjp, aitatьn ariandь dauьstьn yndjljgjmen asqan ceberljkpen çetkjzude.

Menjmce, opera aktərlerjnjn boibnda yc ylken qasiet boluqa tijs. Ol, aktərdjn tabiqi darьna, çana sol dardь çetjldjruge bailanьstь. Aktərdьn dramalьq ceberljgj, dausь, muzikalьq sezjmjnjn kyctjljgj, būl yc qasiet drama aktərlerjne əte qaçettj nərse.

Drama aktərjnjn dramalьq deistviasь kyctj bolьp, dausьnьn yndjljgj nacar bolsa, ne, muzikalьq sezjmj topas bolsa, ol aktərdjn вicaralьqь, opera ycjn muzika, dauьs, drama вjrdei boluь kerek te, aktər sonь iemdenjp, aktərljk ənerjne qaru ete вjlu kerek.

Bjzde вjrnece talanttь çastar bar. Solardьn saxnadaqь cьndьqtь suretтep berujne kelsek, rəldjn вjr çaqьn çetkjzse de, ekjncj çaqьn çetkjze almai, kəpke ceijn qiьncьlьqta çyredj. Onьn севевj, aktər əzjnjn aktərljk texnikasьndaqь kemcjljk, çetjspegen çaqьn вasa qarastьrmaidь. Sondьqtan da onьn oinap çyrgen rəlderjnjn dauьs çaqь kərjnse, dramalьq deistvia kərjnвei, dramalьq deistvia kərjnse dausь nacar, muzikanь sezuj nacarlьqtarь вaiqalьp tūradь. Çasьratьnь çoq, dauьstьn çoqarь texnikasьn men de mengerjp bolqanьm çoq. Onь mengeru — menjn aldьmdaqь ūlь mjndet. Kerek bolsa ylken ideal. Soiuzdьn ordendь qalq artiskasь Barisovanьn aitqanьn estjgenjmde maqan mьnadai oilar keldj. Adam jzdenumen, oqumen boiьndaqь materialьn en çoqarь satьqa cьqarьp, texnikasьn kyceituge boladь. 5 çьl jcjnde orta вjljmj вar adam akademik-professor bolsa, вes çьl jcjnde dausьmdь Barisova siaqtь Italia ckolasьnьn ədjsjmen aituqa maqan da boladь. Būl tjlek, çaqsь tjlek. Boiьnda ənjcljlk cьn darьndь talantьn bolsa onь qalai kərkeitjp, ərkendetu aktərdjn qolьnda. Ətken çьldarь «Qьzçjвek» rəljne ças ərtestjn вjrj daiьndaldь. Kəmektestjk, yirettjk, вjraqta oinauc akterisa saxnada aiaqьn dūrьs attai almadь. Onьn севевj pereçivania, deistvianь вjlmeidj.

Saxna kərucjnjn kəzjne onai kərjngenmen, onьn jcjnde kərsetetjn oqiqanьn kərkemdjk cьndьqьn вeru ete qiьn carua..

Qьzçjвek, Aqçūnьs овrazdarьn çasaudaqь əz təçjrivemdj aitaiьn.

Qьzçjвek qalqtьn epikalьq poeziasьnьn kymjs вūlaqь, meruert, marçanь, ūrpaqtan-ūrpaqqa mūra, eskertkjcj bolьp kele çatqan poema. Qьzçjвektjn oiь dramaturgtьn вergen materialьnan gərj, poemasьnda çatьr. Ətkenj Qьzçjвektjn poeziasьndaqь tūlqasь grek çūrtьnьn Elena, Apradit Miloskei siaqtь legendarni tūlqa — poemadaqь qalq aqьnьnьn Qьzçjвektj suretteuj taudan aqqan tas вūlaqtьn suьndai bolsa, oinauc aktər sol surettj sezjmj, pereçivaniasь arqьlь вerude qandai boluь kerek. Onь kərucj zritel men kəpcjljktjn sьnь вjlsjn.

Qьzçjвektjn qalq poemasь, onь dramaqa ainaldьrucь çazucьnьn вergen materialь, muzikasьn qūrastьrucь kompozitordьn вergen arialarь basьnan aiaqьna deijn taza lirika. Lirika bolqanda kəlde əzge qūstardan erekce kərjnetjn aqqudai sūnqaqtь, cūqьladai səulelj lirika. Egerde Qьzçjвektjn lirikalьq sьrьn Puckinnjn poemasьndai desek qatelespeimjz. Ətkenj, Qьzçjвek qalq poemasьnьn mūnaralь kymвezj, qalq çanьnьn alataudai вai keipj.

Menjn, Qьzçjвek овrazьn çasauьma fantaziama eleu bolqan osьlar. Onьn ystjne Ьвьrai aqьnnьn «Gakku» siaqtь kəl вetjndegj aqqudьn ynjmen qosьp cьrqaqan ənj. Saxnaqa alqac cьqpai tūrьp repetitsia ystjnde çyrgende maqan: «Qьzçjвek», «Gakku» degen ekj sūraq keldj. Sondaqь senjm, sezjmderdj вilegen çyregjmdj tolqьtьp, qialьmdь carьqtatqan mjndettj ne dep sipattasam eken. Tjljm çetpeidj. Mymkjn aqьnçazucьlardьn вjrj bolsa sol mindettegj suretterdj sьpattar edj. Əitkenmende Qьzçjвek, gakkudj men вьlai вjr oilap kərdjm.

Burabaidьn kymjs kəlj. Oqçetpestjn qasьndaqь çar tastьn ystjne cьqьp Qьzçjвek tūrsa, kəl вetjndegj qudьn ynjmen yn qossa, accь dauьs kəldjn вetjn qaq aiьrьp ar çaqьndaqь çartas ormandь toqailardьn jcjne вarьp sjnjp çatsa. Bjr uaqьtta gakkudьn qaiьrmasьna toqaidьn jcjndegj вūlвūl qosьlsa, yceujnen ne cьqar edj. Ərine, saxnada sol siaqtь əmirdjn sūlu ynjn kərucjge kənjldegidei вeretjn ceвerljktjn qūcaq çetpeitjn вjr tyrlerj kərjner edj. Ne kerek, вere almaimьn-au, degen tyitkjlçu, asьqьstьq boiьmdь budь.

Qьzçjвektjn овrazьn jzdeuimde ekjncj fantaziama qorek bolqan qalq tvorcestvosьnьn ən-kvileri. Çalqьz gakku emes, qalq ənderjnjn jcjnde

talai lirikalь ənder bar. Əset, paluan-Colaq, Aqan-Serj, Çarlьqapвerdj, Mūqit, Bjrçan, Saralardьn qaisьsьnan bolsьn lirikanьn tolqauь, terenj ynderj cьqqan. Olardьn cьqarqan ənderjnjn arqasьnda Qьzçjвek siaqtь suçettj oqiqada tūtas mazmūn, maqьna bar. Būl çənde вjr aita ketetjn məsele, qalq ənderjnjn xarakterj dramalьq cьqarmadaqь oвrazdь tolьq kərsetuge çeteme degen ərkjmde ərtyrlj sūrau bar. Keiвjreulerj qalq ənjn berjp keregj çoq degendj aitadь. Menjmce qalq ənjmen opera teatrьnde qoiьlьp çyrgen pieselerdjn jcjndegj qalq auzьndaqь oвrazdardьn вjrjmenвjrjnjn çaqьndьqь bar siaqtь. Mьsalь, Gakku, Qьzçjвektjn xarakterni oqiqasьna, mazmūnьna simaidь, вūl ekeuj oqac tūradь dep, eckjm aita almaidь. Qьzçjвekke gakkudь aitqьzвai basqa вjr «edjlвai» siaqtь əndj aitqьzsaq, qalq poemasьnьn legendarni geroiь Qьzçjвektjn lirikalьq tūlqasь tolьq kərjnвegen bolar edj. Çalqьz Qьzçjeвk emes, opera teatrьnьn repertuarlarьndaqь qalq ənderjnjn kөвj rəldjn jckj çjвjmen tьqьz bailanьstь. Mьsalь «Dynie-ai» ənjn qapastaqь qaiqьlь qazaq qьzdarьnьn qaisьsь aitpadь. Sondьqtan da qalq ənj вjzdjn oвraz çasauьmьzqa kең qūlac sjltetkjzdj. Oвrazdьn zernosьn acuqa tianaqtь tjreu, çan azьqьmьz boldь. Onson, qalq ənjn dramamen вailanьstьrьp operanьn stiljne laiьqtap orьndaucьlьq, menjmce əncjden boladь. Keiвjr konsertte, nemese yi jcj, ot вasьnda aitatьn əncjlerdjn saxnada, operada aita almauь, mūndai qaicьlьq вjzdjn aktərlerdjn kөpcjljgjnen kezdesjp çyr. Operada aktər bolьp aitu вjr basqada, çai qana əncj bolьp aitu вjr basqa.

Ataqtь вjr aktər өzjn kinoda otьrqan zritel etjp sanaidь da, oinaitьn oinьn kinonьn lentasь dep qaraidь. Kinoda otьrsьn, egerde qalqьp ketsen, ne qasьndaqь kovalerjne kөnjljndj вəljp, kөzjndj вjrnece sikunt audarьp çjвersen lenta вjrnece metr jlgerj ketedj. Ekjncj ainalьp qaraqanьnda вjrnece epizottardь өtkjzjp alasьn. Aktərdьn rəlge kjrjsjp өzjmen, rəlmen çūmьs jsteuj de lentanь qarap otьrqan zritel siaqtь. Būl çənde өte-mөte qattь eskertetjn вjrnərse eltifat. Cьn kөnjlmen вerjljp jstemeijnce pereçivaniada bolmaqcь emes: өitkenj, aktər saxnada өzjne өzj oinamaidь, rəlge oinaidь. Rəl kjm? Oda aktərdjn өzj siaqtь çandь, sana-sezjmj bar, logikasь, fantaziasь, tijstj maqsatь bar adam. Olai bolsa saxnada adamnьn oвrazьn, jsjn, çyrjs-tūrьsьn, tjrcjljktegj əreketjn, qūlьq mjnezjn tolьq tyrde adamca oilap jsteu aktərdьn вerjle jsteujnen tuadь. Bjr kynde, вjr çūmada aktər rəljn tolьq mengere almaidь. Mengeru ycjn yzdjksjz rəldjn soqьnan çarьq alьp tysuj kerek. Məsele, kompozitordьn çazqan ariasьn, dramaturgtьn liberettesjndegj səzdj yirenjp qana cьquda emes. Kompozitor, dramaturg aktərqa aitatьn ariasь bar, ədemj səzj bar, ədeвiet çənjndegj qana вjr adamdь вeredj. Ol adamnьn jcjne kjrjp, sonьmen вjrge өmjr syru aktərdьn mjndetj.

Berjle oinauda, ər aktərde ərtyrlj, alqacqь kezde men de mьnadai qateljkter bolьp çyrdj. Keide өte auьr dramalь rəlderdj oinap çyrgenjmde kөzjmnen ças cьqqanca вerjljp, өmjrde вolatьndai cьn çьlap, өksjp çyrdjm. Būl kөrucjge qьzqьlьqtь bolqanmen aktərdьn өzjne çaman. Iskusstvo өmjrde bolatьn oqiqanьn naturalistjk tyrj emes. Iskusstvo, kөrucjnj sendjrgendei tyrde eles вeru. Mьsalь saxnada вjreuge вjreu pьcaq salьp aldь. Kөrucj «arьrai cьn salьp aldь-au» dep senedj. Saxnada oinaucь aktər pьcaq saludьn deistvialьq tyrjn, mazmūnьn вeredj, olai bolsa, menjn çьlauьm da sondai boluь tijs. Pereçivania jcjnnen qainap rəlmen midai aralasьp oinaudaqь aktərdьn tvorsectvosь realistjk çolmen boladь. Būl ədjstj soqьь kezde «Er-Tarqьn» da Aqçūnьs te, «Tereң-kəl» de Raucanda qoldandьm.

Aqçūnьs oвrazь Qьzçjвekke qarama qarsь, qannьn erke mjnezdj, sьiqьrlь, qьzqancaq, takappar qьzь. Būl oвrazdь Qьzçjвektei qalq poeziasьnьn lirikalьq tolqauьnan, muzikalьq lirikalь ynjnen jzdegenjm çoq. Çoqarqь taptьn qanaucь tūrmьsьnan, өmjrden jzdedjm. Aitatьn arialarьmnьn lirikalь garmonikasьn rəldjn psixalogialьq terjs qasietjne вaqьndьrьp, jckj qūвьlьsьmmen sьrtьmdь вjrdei alьp cьquqa tura keldj. Būl

rəlde Qьzçjbekten kərjde fiziceski zadacalarьm tolьqьraq cecjldj.

Ədette terjs mjnezdj oinau aktərge çenjl siaqtь bolsa da, terjs mjnezdj adamdь, jckj çan sьrьmen, sьrtqь qūbьlьsьn kənjldegjdei qatar alьp çyru əte qiьn, keibjr aktərler terjs qьlьqtь adamnьn rəljn oinaqanda bjr ьnqai sarьnmen ketedj. Çalt-çūlt qimьl, bet-auzьn tьçьraitu, çoq çerde montansьna būqu, kylgjrlenu adamda bolatьn taqь basqa mjnezjn orьnsьz jstep, qimьldarьn əte colaq, kelte aladь, ctamрь əserleu osьdan tuadь.

«Teren kəl» operasьndaqь Raucan rəlj, Qьzçjbek, Aqçūnьstan gərj būqara qalqqa çaqьn, qazaq əieljnjn enbektj əmjrjne siьmdь, kənjlj adal, nietjnde kjrcjktei çamandьq çoq, eljn, otanьn syietjn, əzjnjn çar bop qosьlqan çoldasьn syietjn, kəzjnde namьstьn, adamcьlьqtьn otь bar rəl. Mūnьmen qatar kompozitordьn muzikasьnda zarьqqan, saqьnьctь çannьn lirikalь ynj bar, asьqqan, acьnqan adamnьn ansauь bar, būl rəldede Qьzçjbektjn capanьn cecjnuge tura keldj, qancalьq satьqa çektjzgenjm çənjnde kərucj zritel tijstj sьnьn berer.

Bjr-ekj auz səz, Qazaqьstan memlekettjk qazaq opera teatrьnьn bes çьldьqь turalь. Bes çьldьn jcjnde çannadan opera çasau, sotsializmdj çasap otьrqan sovetter soiuzьnьn qana qolьnan keledj. Bjzdjn operalarьmьz qalq tvorcestvosьnьn bai materialьnan tuqan çemjs. Ylken alqьstь, qalqtьn talanttь cьqarmalarьna, onь paidalanuda dūrьs çolbascьlьq jstegen Lenin-Stalin partiasьna aitamьz.

Qazaq operasьnьn jrgesj qalandь. Endjgj mjndet zamanьmьzdьn vaxьttь cattьq əmjrjn teatr saxnasьnda cьn kərsetjp, aktər sotsializm dəujrjnjn ūlь geroilarьnьn obrazьn da oinauь kerek. Būl mjndettj teatr kollektivj camadan kelgence aqtap, əsken ystjne əsjp, sovet teatrь saxnasьnda, asqan bjrljkpen cьndьqtь cьn tyrjnde bere alamьz.